
Alumna: Andrea Val Pozo

Tutora: Eva Messeguer Rodríguez

Por del passat

Amb el meu treball de recerca pretenc explicar com els jueus van viure la repressió per part dels nazis als camps de concentració i què va passar amb els catalans republicans quan va acabar la Guerra Civil; més concretament, què va passar amb aquells que van ser enviats a camps de concentració.

En un principi només volia parlar dels jueus, però vam veure que les probabilitats de parlar amb algun d'ells serien molt baixes, per la qual cosa vam ampliar les possibilitats tractant també el tema dels catalans republicans. Tot i això, el motiu pel qual he escollit fer aquest treball és el mateix: investigar més a fons un tema que a les escoles es tracta sense arribar a la seva arrel. A les escoles es parla de l'Holocaust de manera molt general, i crec que per culpa d'això aquesta part de la història cada cop s'oblida més i, segons el meu punt de vista, és un tema molt interessant i la gent ha de ser conscient de les barbàries que es van dur a terme, si més no per evitar-ne d'altres.

La metodologia utilitzada per fer el treball són, fonamentalment, les entrevistes i unes visites que vaig poder fer. Tot i això, també vaig utilitzar molts llibres i documentals per informar-me millor, com per exemple *Els catalans als camps nazis*, *Les set caixes*, *Nit i boira*, *Theresienstadt: la ciutat regalada...* Vaig poder fer un total de tres entrevistes i aquestes van ser a Dory Sontheimer, Philipp Sonntag i Neus

Català. Totes tres van ser força complicades d'aconseguir, especialment la de Neus Català. Amb la Dory vaig contactar-hi perquè vaig trobar la seva adreça electrònica per Internet. Vaig trobar el Philipp a través d'una associació alemanya que es diu Germany Child Survivors. Finalment, l'entrevista amb la Neus la vaig aconseguir gràcies a una escriptora, Carme Martí, que em va passar el contacte de la seva filla, Margarita Català. Les dues visites que vaig poder fer van ser a Àustria, al camp de concentració de Mauthausen i al castell d'Hartheim.

El treball es divideix en tres grans parts: la part teòrica, la pràctica i les conclusions. Pel que fa a la primera, es tracten cinc punts de vital importància per entendre el treball. El primer de tot explica què és la història oral, això em va servir per preparar les preguntes de les entrevistes. A aquest punt el segueixen les explicacions de l'Holocaust, la Guerra Civil espanyola i els camps de concentració. Finalment, hi ha un punt que al principi no tenia pensat d'afegir en el treball, però ens vam adonar que per conèixer la història dels altres primer haig de conèixer la meua. Per això, aquest últim punt va dedicat al meu besavi, que va estar reclòs en un batalló disciplinari, però com que no vaig aconseguir gaire informació, s'ha quedat en un punt teòric on explico alguna anècdota seva.

La part pràctica consta de tres blocs. El primer de tot és l'estudi de tres documentals: *Les set caixes*, *Theresienstadt: la ciutat regalada* i *Nit i boira*. El primer està

protagonitzat per Dory Sontheimer i hi apareix el descobriment de set caixes que va trobar a l'armari de la seva difunta mare. El segon és un curt que va ordenar fer Hitler on apareix un camp de concentració idealitzat, per tal d'encobrir davant la Creu Roja els veritables crims. L'últim és un documental francès que mostra imatges de l'alliberació d'un dels camps.

Seguidament, hi ha les tres entrevistes. Totes m'han aportat moltíssimes emocions i sentiments. La Dory Sontheimer és una dona que ha treballat sense parar per poder descobrir un passat que ella desconeixia. El Philipp Sonntag és un home d'origen alemany que va viure l'Holocaust durant la seva infància, fill d'una mare que es va suïcidar per salvar la vida a la seva família. Aquesta història va ser la que més em va xocar, ja que prové d'una persona desconeguda. Finalment, la Neus Català, una dona que s'ha passat tota la seva vida lluitant per poder aconseguir allò que volia. Les entrevistes contenen un gran valor sentimental que em va ser molt difícil deixar per escrit. És per això que aquesta part del treball va acompanyada d'una part plàstica. Hi ha un total de tres dibuixos i un petit àlbum de fotografies. En el primer dibuix hi ha un os de peluix en unes vies de tren. Aquest dibuix, titulat *Oblit*, està inspirat en la infància de Philipp Sonntag. El segon, és un fons negre amb una mà que intenta arribar a una petita llum. Inspirat en la lluita constant de Neus Català per arribar al final del túnel. El tercer dibuix, inspirat en la família de la Dory, mostra l'entrada a un camp de concentració amb la frase *Arbeit Macht Frei* (el treball us farà lliures).

L'àlbum de fotografies està fet amb unes cartolines negres i imatges de tots els entrevistats on surten representats moments de les seves vides relacionats amb el treball. Al final d'aquest àlbum hi ha un fragment de cada entrevista que em va xocar.

Per finalitzar la part pràctica, hi ha les dues visites. Primer vaig fer la visita al camp de concentració de Mauthausen. La sensació que em va produir quan vaig entrar, molt difícil d'explicar, em quedarà marcada per sempre més. Fora del camp se sentien els ocells, els motors dels cotxes i les persones parlant. Però un cop entraves tot aquell soroll desapareixia. Ningú no parlava, només se sentien els passos de les persones que passejaven pel camp. Una experiència que et deixa sense respiració. La visita al castell de Hartheim tampoc no es queda curta. Tot i que només érem la meua mare i jo fent aquella visita en aquella hora, la sensació de tensió i terror seguien presents. Hartheim era un castell que els nazis havien utilitzat amb el nom d'hospital. Allà portaven a tots aquells presoners amb discapacitats, malalties o no aptes per als treballs dels camps, però en comptes de curar-los, els portaven a una cambra de gas i en menys de seixanta minuts ja no quedava ni una sola persona viva.

La part més important del treball, però, crec que són les conclusions, en les quals he

podgut respondre la meua hipòtesi, *en el passat hi ha un futur millor*? És a dir, vull saber si és possible, coneixent el passat i tots els errors que vam cometre, tenir un futur sense conflictes. Després d'haver fet aquest projecte i haver reflexionat sobre tot aquest tema, crec que sí. Si sabem què va passar i per què va passar, podrem ser capaços de construir un món on no tornin a passar aquestes barbàries. És important saber que tots som iguals, independentment d'on vivim, de quin color som, quina llengua parlem o quina religió seguim. Tots som persones, i com a persones hem d'aprendre a respectar els altres. Una guerra, un genocidi o l'exili no ajuden en res, només empitjoren les situacions, i tot això queda reflectit en la nostra història, la qual hem d'agafar com a pauta per corregir els errors comesos i no repetir-los.

La realització d'aquest treball ha estat complicada, tant per la part de trobar persones a les quals entrevistar, com s'ha esmentat anteriorment, però també per la part sentimental i emocional. És un tema molt dur, hi havia dies que em veia obligada a parar perquè la informació i les històries que llegia eren molt fortes i em superaven. És per això que puc dir que aquest treball m'ha ajudat molt a créixer com a persona i a saber controlar les emocions. Cada entrevista realitzada m'ha ensenyat quelcom diferent: la Dory em va ensenyar que, amb treball i molta dedicació, un pot arribar a descobrir una gran història; el Philipp Sonntag em va ensenyar a no guardar rancor pel passat, ja que ell, després del que va passar amb la seva mare, no sent cap tipus d'odi o menyspreu cap als alemanys, ja que ell n'és un. Però no només em va ensenyar això, sinó que també em va fer veure que hi ha moltes històries desconegudes i que necessitariem fer recerca per escoltar-les i veure com més punts de vista millor. Són històries que necessiten ser escoltades per tal d'aconseguir aquest futur sense problemes que volem. Finalment, la Neus Català em va demostrar que les coses no s'aconsegueixen sense cap tipus d'esforç, sinó que hem de lluitar per allò que estimem i no deixar que els altres ens diguin el contrari.

Finalment, m'agradaria fer esment de la bibliografia i la webgrafia que més m'ha ajudat. Principalment he utilitzat dos llibres:

ROIG, M. *Els catalans als camps nazis*. Barcelona: Edicions 62, 1977. – SONTHEIMER, D. *Les set caixes*. Barcelona: Angle Editorial, 2014. – La webgrafia utilitzada és més àmplia, però hi ha dues fonts que són les que més informació m'han proporcionat: – *Holocaust Encyclopedia*: <<https://www.ushmm.org/wlc/es/article.php?ModuleId=10007019>> – *Sàpiens*: <<http://blogs.sapiens.cat/socialsenxarxa/2011/03/05/1%E2%80%99holocaust/>>
